

Kondracki J. 1988. *Geografia fizyczna Polski*. PWN, Warszawa.
Sendek A., Babczyńska-Sendek B. 1989. *Charakterystyka geobotaniczna rezerwatu Ligota Dolna na Opolszczyźnie*. Zesz. Przyr. OTPN 26: 3–24.

Stanowisko lnu austriackiego *Linum austriacum* koło Ligoty Dolnej na Wyżynie Śląskiej

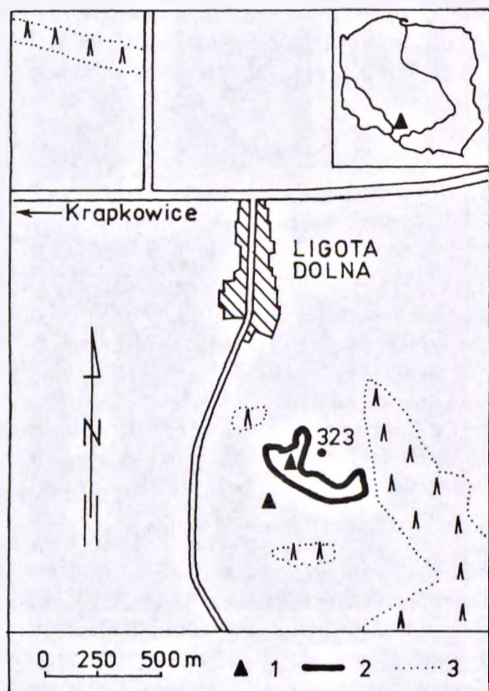
Len austriacki – *Linum austriacum* jest gatunkiem pontyjskim. Zwarty jego zasięg rozciąga się od południowej Francji po Morze Kaspijskie i Azję Mniejszą (Meusel i in. 1965). W Polsce za naturalne uznano jedynie dwa stanowiska znajdujące się w okolicach Przemyśla (Piórecki, Kaźmierczakowa 1993).

Gatunek ten należy do zagrożonych roślin naszej flory. Zaliczany bywa do kategorii **R**, czyli do gatunków rzadkich (Zarzycki, Szelağ 1992) lub **V** – narażonych na wyginięcie (Piórecki, Kaźmierczakowa *l.c.*).

Stanowisko lnu austriackiego w Ligocie Dolnej na zachodnim krańcu Wyżyny Śląskiej zostało odkryte w 1974 r. (Sendek 1977) i potwierdzone w późniejszym czasie (Kuśka 1981, Tyszkowski 1991). Ze względu na występowanie rośliny na siedliskach wtórnych, zaliczono to stanowisko do synantropijnych, niesłusznie oznaczając je jako niepotwierdzone w terenie po 1980 r. (Piórecki, Kaźmierczakowa *l.c.*).

Len na omawianym stanowisku utrzymuje się już dość długo, a siedlisko, w którym występuje, jest typowe dla tej rośliny. Warto więc poświęcić wymienionej populacji nieco uwagi, tym bardziej że jest ona najprawdopodobniej najliczniejsza w Polsce.

Len austriacki występuje na południowo-zachodnim stoku Kamiennej Góry (323 m n.p.m.), na południe od miejscowości Ligota Dolna (ryc. 1), na terenie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny” (kwadrat ATPOL CF16). Podłoże Kamiennej Góry stanowi triasowy wapień muszlowy, tworzący w niektórych miejscach wychodnie. Wytworzone na tym podłożu gleby są płytkie i mają charakter rędzin, pararendzin i nawapieniowych gleb brunatnych (Sendek, Babczyńska-Sendek 1989). Na stanowisku tym len austriacki porasta nieużytki oraz miejsca po rozpoczętej i niedokończonej budowie szosy. W 1995 r. rosło tam około 12 tys. osobników. W 1993 r. stwierdzono ten gatunek również w pobliskim rezerwacie florystycznym „Ligota Dolna”, obejmującym południowo-zachodnią część stoku i wierzchowiny Kamiennej Góry, gdzie obecnie rośnie około 100 osobników. W rezerwacie len austriacki występuje w zbiorowisku *Koelerio-Festucetum sulcatae* (Medwecka-Kornaś 1961, Sendek, Babczyńska-Sendek 1989). Na zbroczu poniżej rezerwatu rośnie w murawie kserotermicznej reprezentującej ten sam

Ryc. 1. Lokalizacja stanowiska *Linum austriacum* w Ligocie Dolnej na Wyżynie Śląskiej: 1 – populacja *Linum austriacum*, 2 – granica rezerwatu, 3 – granica lasu. – Locality of *Linum austriacum* at Ligota Dolna on Silesian Upland: 1 – population of *Linum austriacum*, 2 – boundary of the reserve, 3 – boundary of the forest

zespół, o składzie zbliżonym do tego, jaki występuje w rezerwacie. Spośród gatunków charakterystycznych dla *Koelerio-Festucetum sulcatae* występuje tu tylko kostrzewa bruzdkowana *Festuca rupicola*. Natomiast z roślin charakterystycznych dla rzędu *Festucetalia valesiacea* rosną: driakiew żółtawa *Scabiosa ochroleuca*, krwawnik pannoński *Achillea pannonica*, cieciorka pstra *Coronilla varia*, dziurawiec zwyczajny *Hypericum perforatum* i jastrzębiec *Bauhinia Hieracium praealtum* subsp. *bauhinii*. Liczne są też gatunki z klasy *Festuco-Brometea*: krwiściąg mniejszy *Sanguisorba minor*, wilczomlecz sosnka *Euphorbia cyparissias*, przelot pospolity *Anthyllis vulneraria* subsp. *polyphylla*, chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, poziomka twardawa *Fragaria viridis*, szalwia łąkowa *Salvia pratensis*, kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, marzanka pagórkowa *Asperula cynanchica*, dziewięciśił pospolity *Carlina vulgaris*, goździk kartuzek *Dianthus carthusianus*

rum, posłonek pospolity *Helianthemum nummularium* subsp. *obscurum* i jaskier bulwkowy *Ranunculus bulbosus*.

Zagrożeniem dla tego stanowiska jest zarastanie muraw na drodze naturalnej sukcesji przez krzewy ligustru pospolitego *Ligustrum vulgare* i śliwy tarniny *Prunus spinosa*, a także sosnę zwyczajną *Pinus sylvestris*. Innym, jeszcze większym niebezpieczeństwem dla istnienia lnu austriackiego w Ligocie Dolnej jest rozpoczęcie budowy autostrady Kraków–Katowice–Berlin, która ma być poprowadzona w miejscu wcześniej rozpoczętych i niedokończonych prac drogowych.

Jeśli stanowisko lnu austriackiego w Ligocie Dolnej ma przetrwać, to konieczne jest systematyczne wycinanie krzewów i drzew oraz przesunięcie odcinka trasy przebiegu przyszłej autostrady, która w myśl planów zlokalizowana ma być około 100 m od granicy rezerwatu, przecinając teren Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny”.

Krzysztof Spałek

PIŚMIENNICTWO

Kuśka A. 1981. *Uwagi o ochronie rezerwatów stepowych na Śląsku*. Chrońmy Przyr. Ojcz. 37, 3: 62–64.

Medwecka-Kornaś A. 1961. *Roślinność rezerwatu Ligota Dolna w województwie opolskim*. Zesz. Przyr. OTPN 1: 80–87.

Meusel H., Jäger E., Weinert F. 1965. *Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora*. Bd. I, G. Fischer Verl., Jena.

Piórecki J., Kaźmierczakowa R. 1993. *Linum austriacum L. – len austriacki*. W: *Polska czerwona księga roślin* (red. Zarzycki K., Kaźmierczakowa R.). Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, 118–119, Kraków.

Sendek A. 1977. *Nowy gatunek we florze Śląska – Linum austriacum L. w woj. opolskim*. Zesz. Przyr. OTPN 17: 39–43.

Sendek A., Babczyńska-Sendek B. 1989. *Charakterystyka geobotaniczna rezerwatu Ligota Dolna na Opolszczyźnie*. Zesz. Przyr. OTPN 26: 3–24.

Tyszkowski M. 1991. *Flora Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny”*. W: *Monografia Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny”* (red. Dubel K.). Studia i Monografie 186, WSP, Opole.

Zarzycki K., Szelağ Z. 1992. *Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce*. W: *Lista roślin zagrożonych w Polsce* (red. Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z.). Inst. Bot. im. W. Szafera PAN, Kraków.